

kanten kwamen ze op Sint Jozef toelopen. „Och blijf toch, goede Sint Jozef!“ riepen ze, „Blijf toch! Als u Jezus en Maria meeneemt, is de hemel geen hemel meer!“

Sint Jozef zou blijven. Maar, zei hij, nooit moogt ge nog iets zeggen, als ik mijn vereerders in den hemel help! Allen beloofden 'tgraag. En sinds dien tijd, zei de zuster, is 't heelemaal geen kunst meer om in den hemel te komen. Als je maar een groot vereerder van Sint Jozef bent, en ook je best doet, om zijn deugden na te volgen.“

Het is voor deze zijne vereerders te hopen dat Sint Jozef nog andere deugden heeft dan die van een smokkelaar en een slimmen zakenman; deugden waarop zijne vereerders zich intusschen ook niet zonder succes mogen toelagen, en hun geweten paalen met het achterdeurtje dat hun patroon voor hen in den hemel openhoudt!

En in dit verhaal is nu „niets dat met de leer der kerk of met de goede zeden in strijd is!“

Het was te hopen, dat Rome zelf den staf brak die over deze verzinsels beschermend wordt gehouden. Leg eens naast zulk fraais iets van Gerard Brom — ge voelt u in een andere wereld.

Bart.

De „Amsterdamsche Kerkbode“ geeft wekelijks zeer goed geschreven „kiekjes met en zonder preekjes“. Een ervan laten we hier volgen; het zal wel interesseren:

„Gelukkig, dat je d'r uit is!“

„Dat hadden de buren in roerende eeuwenmigheid verklaard, toen Blinde Bart begraven werd.“

„De man had geen deel van leven“ vond de heele dwarsstraat, waar hij huiste.

Hij was blind, hij was half lam en bij dat alles was er niemand, die zich met hem bemoeide. Hij scheen kind noch kraai te hebben, want geen mensch zag naar hem om. In het graf, waarin z'n grenen kist was neêrgeleegd, kon het haast niet engar en stiller zijn dan het was in zijn muf kelderhuisje. Toen te er nog z'n brandstoffenerinkje in dreef, was het natuurlijk wel wat drukker geweest. Maar dat had te overleefd, zooals je alles overleefd scheen te hebben. De laatste vijf jaren scheen alles en ieder hem te vergeten, ja zelfs de dood scheen hem over te slaan.

Aan die eenzaamheid had Bart zelf veel schuld. De huur voelde zich anders solidaire genoeg met al haar kinderen. Wie z'n domicilie opsloeg achter één van die oude gevelsjes, waar de 16de eeuwse leer nog niet uitgedropen scheen, kreeg onmiddellijk zijn plaatsje aan het familiehart. Alleen op één enkele rondte, hij moest open kaart spelen. De buurtromantiek had onbetwistbaar recht op het volledig relaas van al z'n narigheden en ongelukken. Te gien en te griezelen bij de jammeren des levens, gold hier als het hoogste genot. Ieder had z'n eigen plaat in de buurt-pathéfoon. De één droeg het gevangenisgebed voor, dat hij acht jaren lang door den bewaker had hooren afbrengen; een ander bewoende z'n kindertjes, die hij Jonker zaten, en zoo had elk wat. Alleen Bart's plaat bleef blanco. Niemand had uit hem gekregen, waar hij nu 20 jaar geleden vandaan gekomen was. „Je wist niks van z'n antecedenten“, zei de juffrouw van de Leeshbibliotheek, die hier het monopolie had van deftigheid. De anderen zeiden vlakweg, dat ie 'n stiekemer was. Maar ondanks al hun visschen en vragen, nam Bart z'n geheim mede in de kist.

Ik kén het geheim van Blinden Bart. Eens behoorde hij tot de notabelen van een dorpie in het boerenland. Mode en zede regelden zich stilzwijgend naar zijn gedrag. Des Zondags stond hij wiggedast achter het voorlezersbankje. Hoewel nog maar veertig, oefende hij een patriarchaal gezag uit in z'n familie. Daarbij was hij de Dorps-St-Nicolaas, wijd en zijd bekend als weldoener der armen.

Toen Bart z'n schapjes op het droge had, raakte hij zelf in het nat. Wytje en Trietje brachten hem ten val. Omdat niemand hem van kwaad verdacht, kon hij lang ongestoord z'n gang gaan. Tot op een morgen Bart's kapitale boerdertje te koop stond, de boerin in zenuwkoorts lag en Bart zelf spoorloos was verdwenen. Op z'n dorp heeft niemand hem ooit teruggezien.

Toen z'n vrouw spoedig daarna in het familiegraf werd neêrgeleegd, raakte hij in het vergeetboek. En hij zelf begroef zich met z'n herinneringen en z'n wroeging in een achterstraat-kelder, waar hij zich met niemand bemoeide en niemand met hem.

Niemand?

Kort voor zijn dood kreeg Blinde Bart bezoek. Een oud-dorpsgenoot had hem uitgevonden. Die was zelf ook een schipbreukeling. Och, de groote stad drijft vol wrakken.

Toen heeft Bart zich uitgesproken.

„Er is Eén, Die zich met mij bemoeit“, heeft hij gezegd, en hij richtte z'n blinde oogen naar boven.

Wat een ontinoeling!

De ééne Verloren Zoon door den anderen Verloren Zoon vermaand en op Jezus gewezen.

Nu zeg ik ook van Bart: „gelukkig, dat hij er uit is!“

Het is een vertelling.

Maar ze stond in de rubriek „Evangelisatie“. Daar ligt de draad voor het vinden van de toepassing.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie.)

Met verantwoordiging heb ik kennis genomen van het ingezonden stuk van Professor Dr F. J. J. Buytendijk in „De Telegraaf“ van Zaterdag 20 Maart en ik kan niet nalaten daartegen een ernstig protest te doen hooren. Reeds, dat genoemd stuk in „De Telegraaf“ verscheen is kenmerkend. Waarachtige liefde zoekt naar een behandeling binnenskamers. De onaangenaamheden van zijn huiselijk leven brengt men niet op de markt, eisch der liefde is, dat men met het kerkelijk leven

evenmin zoo doet. Professor Buytendijk had toch wel een christelijk blad kunnen gebruiken, en op het mogelijk zeggen, dat zulke stukken toch niet opgenomen worden, antwoord ik, dat het toch niet een te gewaagde veronderstelling is, dat het stuk in „Woord en Geest“ wel een plaats zou hebben gevonden. — De verzachtende zin aan het einde van het stuk, dat niet bedoeld zou zijn een persoonlijk verwijt, doet wel vreemd aan, als men eerst het voorgaande gelezen heeft. Van de synode wordt dan toch maar gezegd, apodictisch gebleken gemis aan wijsgeerige kennis en inzicht in de waarde der wetenschap, klaarblijkelijk gehrekkig rechtsgevoel, mo dunkt, daar kan men het mee doen. Ik begrijp niet, dat Professor Buytendijk nog met zulke „stumperds“ debatteeren wil. Zulk een hooghartige aanval maakt alle bespreken van te voren reeds overbodig. Intusschen enkel op gezag van Professor Buytendijk nemen we dit voorhands niet aan. Wat de signalering van „pauzelijk gedoe“ betreft, dat men luistert naar dit bezadigde woord: de synode heeft zelf gezegd, dat zoo spoedig mogelijk een geschrift het licht zal zien, waarin onjuiste voorstellingen worden weerlegd. Waarachtige liefde weet van wachten. Dan moet nog uitkomen, of de bijbel „belachelijk“ is gemaakt of dat de bijbel misschien verdedigd is tegen een in wijsgeerig systeem voorgedragen ondermijning. In alle geval een dergelijke hooghartige bespreking van zaken, als we in dit stuk vinden, zal geestelijk geen vrucht hebben. Het waarachtig geestelijke eischt een anderen toon. Zeker niet het naar voren brengen van de tegenstelling „vroom gedoe“ bij de synode-menschen en de „edele figuur“ van Dr Geelkerken. Bij het lezen van een dergelijk stuk rijst de vraag, of we hier niet te doen hebben met een levensuiting, die totaal vreemd is aan het geloofsbewustzijn van ons Gereformeerd volk. Neen, ik weet wel, dat volk mist wijsgeerige en wetenschappelijke scholing, maar dat volk heeft de eer verworven, dat het in een tijd van vraag en nood schatten heeft verdedigd, waardoor onze kerk geworden is, wat ze is. Dat volk gevoelt nog fijn, als er gevaar dreigt en het is wat anders dan een platte geest en een den bijbel brengen in het platte vlak van ons verstand, indien het daartegen van heeler harte protesteert. Dat volk vindt zijn echte vertegenwoordigers, neen — ik bedoel alles niet schoon te waschen — toch ook in een groot deel van onze synode-mannen, van wie we vertrouwen, dat het Gereformeerd geloofsbewustzijn bij hen sterk spreekt. Er wordt zoo'n ophef gemaakt van zoevelen, die zal zouden zijn van dien synode-geest, maar er zijn in ons vaderland nog velen aan den anderen kant, ook onder jonge intellectuele menschen, die met groot vertrouwen bezielde zijn ten opzichte van veel kerkelijke leiders, die op een andere manier het vertrouwen van ons volk verworven hebben dan Professor Buytendijk wil doen voorkomen. Intusschen, de bedoeling van dit schrijven is niet om Professor Buytendijk op den voet volgend te bestrijden, maar alleen om een eenvoudige protest te doen hooren ten opzichte van een m.i. geestelijk te veroordeelen stuk.

Met dank voor de plaatsruimte.

Uw dw.

Amersfoort.

F. A. DEN BOEFT.

BOEKBESPREKING.

Bijbelsch Dagboek „Geplukte Aren“, door
Ds J. J. Knap.

Kampen — J. H. Kok.

Dagboeken vallen blijkbaar bij onze menschen in den smaak.

Wij ontvingen er reeds een paar van Ds Knap. Ds Fernhout verrijkte ons met zijn „Zon en Schild“. En thans verraste Ds Knap ons met zijn „Geplukte Aren“.

Men zou kunnen vragen: krijgen wij zoo van het goede niet te veel?

Wij zijn zoo vrij, daarop ontkennend te antwoorden. Ons geslacht is anders dan het vorige.

Vroeger las men met plezier elk jaar hetzelfde. Maar heden begeert men afwisseling.

Voor beide valt wat te zeggen.

Vroeger vond men herhaling aangenaam om de gedachten te beter te kunnen vasthouden.

Thans vraagt men vóór alles naar nieuwe, frische gedachten.

Beide zijn schoon op hun tijd.

Mits het Woord Gods zelf maar gedurig van voren aan gelezen, de Schriften dagelijks opnieuw onderzocht worden.

En het is het mooie van onze dagboeken, ook van dit laatste, dat zij dat niet belemmeren, maar in de hand werken.

Ds Knap toont zich ook hier een van God begenadigd maajer.

Hij werpt de garven voor uw voet.

Gij hebt ze slechts voor het oprapen.

Vele stukken heb ik uit dit boek gelezen, maar ik vind het geheel onnoedig kritiek te oefenen.

Looze halm en bledt hij u nergens aan. Ook weet hij het onkruid van de tarwe te scheiden.

Met vertrouwen kunt gij achter dezen manier aanloopen.

En dat is in een dagboek, dat voor het lezen in onze gezinnen bestemd is, van zoo groote waarde.

Da Knap is een harmonische geest.

Hij weet het didaktische (onderrichtende), gezond mystieke en praktische te busselsen in beeldrijke taal.

Rest ons slechts de vraag: waarom bleef zijn „Avond-zegen“ onvoltooid?

„Christelijke Encyclopaedie voor het Nederlandsche Volk.“ Samengesteld onder redactie van Prof. Dr F. W. Groenheide, Ds J. H. Landwehr, Ds C. Lindeboom, Ds J. C. Rullmann.

Eerste Deel. A — Dynamisme.
Kampen — J. H. Kok.

De verschijning van dit werk mag wel een evenement heeten.

— Het is lang onder weg geweest.

Soms scheen het of er geen kracht was om te haren. Vóór de geboorte had het met allerlei tegenspoeden, welke hier niet vermeld behoeven te worden, te worstelen.

Pessimisten, die er altijd en in elken kring zijn, voor spelen dan ook een mislukking.

Maar de uitgever, die, als ik het wel heb van Frieschen stam is, zette door.

En nu het werk daar voor ons ligt, zullen zelfs vele optimisten moeten bekenen, dat zij eigenlijk toch nog pessimisten zijn geweest.

Deze uitgave overtreft zeer stoutte verwachtingen.

De kloek hand is een staaltje van artistieke hand en drukkunst.

Ook de inwendige verzorging kan met encyclopaedien van andere zijde minstens konkurereeren.

Onder de platen zijn er wel, die een beetje oud en algemeen zijn, maar daartegenover staat, dat men er ook verschillende in vindt, die in meer dan één opzicht uitblinken.

Wat nu het eigenlijke doel aangaat, de prospectus licht daarover in deze woorden in:

Het doel, dat met deze uitgave voor ogen staat, is om aan ons volk een woordenboek, een Encyclopaedie te geven, waarin alles, wat ook maar eenigermate in verband staat met het godsdienstig-zedelijk leven van den mensch, wordt behandeld. Deze Encyclopaedie geeft dus veel meer dan de bestaande Bijbelsche woordenboeken; zij bestrijkt een veel breeder terrein. In deze Christelijke Encyclopaedie is alles opgenomen, wat behoort tot de kennis van den Bijbel, de Leerstellige Godgeleerdheid en Zedekunde, Kerkgeschiedenis en Kerkrecht, Bijbelsche Aardrijks- en Oudheidkunde, Zending, Geestelijke stroomingen, Kerken en Secten, Godadienstwetschap, Mythologie, Wijsbegeerte, Christelijke Kunst, Opvoeding en Onderwijs, Christelijke Filantropie, enz. enz. enz.

Hiermee blijken Redactie en Uitgever niet te hoog te hebben gemikt.

Soms lijken zij mij daarboven zelfs te zijn uitgegaan, wat natuurlijk niet hetzelfde is als zijn doel te hebben voorbijgeschoten.

Wat men in andere encyclopaedien heel vaak mist: nauwkeurigheid — elk vakman weet daarvan mee te praten — wordt hier, voorzover wij kontroleeren konden, aangetroffen.

Vanzelf is er in de wijze van bewerking, waar er door zooveel mannen van wetenschap aan is gearbeid, nog al onderscheid op te merken.

De een slaagt er beter in populair te zijn dan de ander.

Sommige auteurs weten zich merkwaardig kernachtig uit te drukken, wat voor een encyclopaedie ook als eisch mag worden gesteld, anderen staan met het ruimtebegrip wel wat op gespannen voet. Artikelen als over „Avondmaal“ en „Doop“ h.v. drijven een beetje den spot met normale verhoudingen. Misschien ligt dat echter ook wel daaraan, dat men in het eerst den omvang van het werk niet kon overzien en er daarom met wat vrije hand werd geschreven. Wij hebben dan ook alle hoop, dat volgende deelen meer de evenredigheid zullen eerbiedigen.

Ongaarne missen we literaturopgaven. Zeker, voor den gewonen lezer hebben die weinig belang, maar ik stel me zoo voor en zou er zelfs een lans voor willen breken, dat dit werk ook op studeerkamers zal worden nageslagen.

Daartegenover had ik gaarne in sommige artikelen citaten gemist. Maar 't is waar, er zijn er nu eenmaal, die zonder citaten niet kunnen schrijven. Laat ons met hun zwakheden en gebreken — dat zijn ze althans in een encyclopaedie o.i. — geduld hebben.

Doch deze opmerkingen strekken allermindst om op de waarde van dit werk af te dingen.

Ons Gereformeerd volk toone, door algemeene aankoop van deze Encyclopaedie, dat de uitgever het niet heeft gverschat, maar een rechten kijk had op de begeerte, welke er onder ons leeft, naar gezonde, harmonische ontwikkeling.

HEPP.

De Synode van Assen.

Het Rapport der Dogmatisch-Exegetische Commissie.

(Slot.)

B. HET BOEK JOB.

Wat de opvatting van Dr Geelkerken inzake het boek Job betreft, heeft br. A. van Kooten, Ouderling der Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid, zich tot de Synode gewend met een bezwaar tegen beschouwingen, door Dr J. G. Geelkerken omtrent dit Bijbelboek voorgedragen in eene reeks lezingen door dezen gehouden in den winter van 1923-'24 in de aula van de Chr. H. B. S. in de Moreelsestraat te Amsterdam.

Volgens den bezwaarde zou Dr Geelkerken hierbij als zijne meening hebben verkondigd: „dat het boek Job het best is te vergelijken met den Gijsbrecht van Amstel van Vondel, waaraan historische en niet-historische personen voorkomen, wier woorden door Vondel zijn verlicht; dat het wel zeker is dat Job heeft geleefd, omdat hij elders in de Schrift, met name in Ezech. 14:14 en Jac. 5:11, als historisch persoon wordt genoemd; dat het echter niet zeker is, of de drie vrienden van Job, Elifaz, Bildad en Zofar, werkelijk hebben bestaan; dat daartegen Elihu, die in de hoofdstukken 32-37 aan het woord komt, wel heeft bestaan, doch waarschijnlijk enkele eeuwen na de verandering van het boek Job, dat oorspronkelijk alleen bevatte de historische inleiding, de redenen van Job en zijne drie vrienden, alsmede de woorden Gods in hoofdstuk 38-42 met het slot, daaraan zijne redenen heeft toegevoegd; dat deze Elihu een zeer eigenwijs jongmensch was, die volgens zijn eigen zeggen in hoofdstuk 32:18-20 haast harsste van hoogmoed, en het boek niet af, het probleem er in onopgelost vond, en daarom het onbrekende heeft toegevoegd; waarvoor als bewijs werd bijgebracht, dat noch in het begin van het boek, noch in de redenen Gods, noch in het slot zijn naam voorkomt; dat evenwel ook deze Elihu-redenen nu bij het boek Job behooren en met het gehele boek door Dr Geelkerken voor geïnspireerd en kanonisch gehouden worden.“

Bij dit bezwaarschrift dient te worden opgemerkt, dat het weliswaar ook bedenkingen bevat tegen de wijze, waarop de kerkeraad van Amsterdam-Zuid de ingebrachte klacht heeft behandeld, doch dat er geen reden is, deze bedenkingen, die uiteraard de toepassing van het kerkrecht raken, in handen te stellen van de derde Commissie, wijf br. Van Kooten in zijn bezwaarschrift zelf vermeldt.

Synode tegen d. Als het met de bij de Classis. Synode uitsluit.

Om dit leers worden onderzocht geschreven v. n. uken, en die- klaar en duidel vormen.

Zij had immo heid, dat de de beswaarde zijn indering atreps br. Van Kooten.

1. wijst br. V. dagteekend 22. in den kerkera- maal werd om naartegen bij Dr Geelkerken.

fr. Van Kooten. 2. dit wordt naan deze aan belandeling te en voorkomend van 8. Decembe rekening draag teraad, niet min geen enkel woo- genden wordt een tweetal de- zelf wordt geh-

Uw Commissie door br. Van F. stellen, wanneer zich tegenover in de genoemde weergave van t vraag werd doe van zijn lezinge noemde bescho- was, doch door Deze verklarin, aantekeningen kerkten heeft E. Commissie ken-

Met het oog de aanklacht va haar het confe Heilige Schrift de mondelinge

ten hem ten la afgewezen. Uw geen uitspraak waar Dr Geelk- zijne niet overe aangaande Dr- moeten onthou-

C. 1. Recensie-C In de „Over- door Dr Geelk- vattende tien Ned. Herv. pr- niet brandend- Deze recensie-

„De jonge Zoo de telkens toch maar bij „Het opgroei- geloof“. Zoo w- usgrecht. Maar honderde jonge

„Wie koop- eens, de vrijw- kon, nu juist n- en om den inh- avond van zijn komst, niet min dat duizende b- den prediker i- dende waren b- of voor het een- vuur, dat koste

Voorin het a- laatste Zondag van zijn manne- heid, waarin hi- Heer afgelost.

Achterin een- schoon als dit- dienst volbrach- En tusschen- uit de 51, die predikant der- den loop van c- op den eersten voor hem het

Zal ik deze- gen, inlig-vro- min of meer v- dan hij? Zal i- beschouwing v- te woord staam- emerzijds wel- bet oordeelen i- den, nog stee- resultaten on- aan een doorg- lijk een zuller

Niemand, die- hij het pas ges- Laat ik allec- deze preken b- berat van de v- ment. Niet min- wereldliteratur- onzen tijd, en d- lei gebied. Vos- geen enkel opz- hoofd en lever- allerlei schake- uitstiek de gawe- te verstaan en- lijk contact te- wat vorm als v- teer uiteenloop- de prech: De k- keer Obermans- dan gene oors- ingate begrepte- die aan kanselv- boek aandacht- deren onverget-

Tegen deze r- van der Schaz-